

Forslag til forskrift for ny femårig grunnskolelærerutdanning Høringsuttalelse fra Faglig råd for Pedagogisk- psykologisk tjeneste

Høringssvarets oppbygning

Faglig råd for Pedagogisk-psykologisk tjeneste har valgt å uttale seg om noen forslåtte endringer i forskrift til ny femårig lærerutdanning:

- krav om større faglig fordypning på masternivå
- på 1. – 7. trinn kan masterfaget kan være begynneropplæring (lesing, skriving og regning)
- pedagogikk og spesialpedagogikk erstattes med begrepet profesjonsfag
- masterfaget må være et undervisning/skolefag
- profesjonsfaget er ikke definert som masterfag

Faglig styrking og tidlig innsats

Faglig råd for PP-tjenesten ser det som positivt at lærerutdanningene blir femårige og at framtidige lærere blir sterkere faglig.

Det er videre klokt å styrke innsatsen for en god begynneropplæring i lesing, skriving og regning. Vi vet i dag at frafallet i videregående skole i stor grad handler om elever som ikke har fått med seg gode nok lese-, skrive- og regneferdigheter fra grunnskolen, og en styrket innsats er nødvendig. I dette studiet blir det viktig at studentene også får kunnskap om spesialpedagogiske emner som omfatter identifisering og tilrettelegging for elever med lese-, skrive- og matematikkvansker. I arbeidet for å styrke overgang mellom barnehage og skole er det foreslåtte å legge noen dager av praksisopplæringen på 1.-7. trinn til barnehage. Faglig råd for PP-tjenesten støtter dette forslaget.

Profesjonsfaget

I dagens grunnskolelærerutdanning har pedagogikk og elevkunnskap 60 studiepoeng. I tillegg er det mulig å ta master i spesialpedagogikk/pedagogikk som del av en grunnskolelærerutdanning.

Det nye profesjonsfaget skal fordeles over 5 år og gi til sammen 60 studiepoeng.

Profesjonsfaget skal:

- være del av en FOU-oppgaven knyttet til skolefag 3. studieår
- sammen med masterfag ha ansvar for vitenskapsteori og metode de to siste studieårene
- inneholde 15 studiepoeng kunnskap om religion, livssyn og etikk for å styrke lærerkompetansen i et flerkulturelt og flerreligiøst samfunn.

I sum betyr dette av pedagogikk/elevkunnskap og spesialpedagogikk blir sterkt svekket. Restdelen i profesjonsfaget må dekke omfattende emne som klasseledelse, mobbing, samarbeid hjem-skole, læringsmiljø, individuell opplæringsplan, spesialundervisning, elever med ulike lærevansker og sosiale vansker m.m.

Pedagogikk og spesialpedagogikk som fag må styrkes

PP-tjenesten er under stort arbeidspress grunnet mange henvisninger og stor etterspørsel etter kurs og kompetanseheving innen spesialpedagogiske og psykologiske emner.

Elever henvises fordi skolene ikke makter å gi elevene tilpassa opplæring innen det ordinære opplæringstilbudet. PP-tjenesten erfarer at henvisningene speiler et stort kompetansebehov i skolen. I møte med elever som har psykologiske og pedagogiske utfordringer, har ikke lærerne nok kunnskap og kompetanse til å forstå og tilrettelegge for de særlige behovene den enkelte elev har.

Det er et uttalt ønske om å redusere antall elever som har behov for spesialundervisning. En reduksjon i spesialundervisningen betinger imidlertid at skolene får styrket den pedagogiske og spesialpedagogiske kompetansen slik at flere elever får opplæring som gir mestring og utvikling gjennom hele skoleløpet. Regjeringen har et ønske om å styrke fagkunnskapen til lærerne, det ønsket deler Faglig Råd for PP-tjenesten. Men skal lærerne kunne tilpasse undervisningen til den variasjonen som elevene representerer, er det behov for å styrke fagkunnskapen i pedagogikk og spesialpedagogikk. Det er derfor uforståelig at spesielt faget spesialpedagogikk blir svekket og til dels usynliggjort.

Norge har vært et foregangsland i arbeidet med å fremme en visjon om inklusjon. Det er lovfestet at alle barn og unge har rett til å tilhøre fellesskapet og alle skal, uavhengig av evner og forutsetninger, ha rett til å få tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Det er i forskrift for lærerutdanningen definert mål for læringsutbytte som speiler ønsket om en inkluderende skole. Etter fullført grunnskolelærerutdanning heter det:

Kandidaten

- *har inngående kunnskap om barns utvikling, læring og danning i ulike sosiale og flerkulturelle kontekster og om hvordan kunnskap kan avendes for å tilpasse opplæringen til alle elevers forutsetninger og behov*
- *har kunnskap om barn i vanskelige livssituasjoner, herunder kunnskap om vold og seksuelle overgrep mot barn, barns rettigheter i et nasjonalt og internasjonalt perspektiv og om hvordan skolen i samarbeid med foresatte og eksterne instanser kan ivareta barn med særlig behov*
- *kan identifisere særskilte behov hos barn, herunder identifisere tegn på vold eller seksuelle overgrep. På bakgrunn av faglige vurderinger skal kandidaten raskt iverksette nødvendige tiltak*

Er det en gjennomtenkt tanke å svekke muligheten for inklusjon ved å gi lærerne mindre tid til emner definert i skisserte mål for læringsutbytte?

PP-tjenesten vil på det sterkeste oppfordre til at pedagogikk og spesialpedagogikk blir værende som fag med en synlig og viktig profil i lærerutdanningene.

Viderefør spesialpedagogikk og pedagogikk som masterfag

Fra flere regioner i Norge meldes det om mangel på spesialpedagogisk kompetanse på masternivå i skolen.

Profesjonsfaget blir i ny forskrift ikke definert som et masterfag. Skal grunnskolelærerne etter ny forskrift ta utdanning i spesialpedagogikk må de først gjennomføre en 5-årig masterutdanning i skolefag, for deretter å ta et studium over flere år i spesialpedagogikk. Alternativet vil være å ta en ren master i spesialpedagogikk som ikke gir undervisningskompetanse i skolen. Begge alternativene synes lite attraktive.

Den muligheten som lærere har hatt til å ta master i spesialpedagogikk som del av, eller etter grunnskolelærerutdanningen, har gitt mulighet til å integrere spesialpedagogisk kompetanse i ordinær opplæring. Lærere med master i spesialpedagogikk som underviser i fag, tilfører klasserommet spesialpedagogisk kompetanse. En omfattende forskningsrapport om inklusjon og effekt «Viden om inklusjon 2013» har som funn at skoler som setter sammen team med gode faglærere og spesialpedagoger, klarer å inkludere og tilpasse opplæringen til den enkelte best. Det er svært uheldig at spesialpedagogikk ikke blir en integrert del av fagkompetansen på skolen.

Kunnskap om flerspråklige

Antall barn med flerspråklig og flerkulturell bakgrunn har økt. I ny forskrift skal lærerkompetansen styrkes ved å integrere religion, livssyn og etikk i profesjonsfaget. Kunnskap om norsk som andrespråk er ikke omtalt som eget emne.

I SEVU-PPT har etterutdanning i flerspråklighet og flerkulturalitet vært svært etterspurt. Det viser seg at flere regioner mangler utdanningstilbud i norsk som andrespråk, og det er mangel på kunnskap om de psykologiske og pedagogiske utfordringer barn med minoritetsbakgrunn kan ha.

Faglig råd foreslår at norsk som andrespråk blir en del av masterfag norsk. Kunnskap om unge asylanter og flyktninger bør ligge i faget pedagogikk og spesialpedagogikk.

Rekruttering til PPT

PP-tjenesten er en tverrfaglig tjeneste med psykologer, pedagogisk-psykologiske rådgivere og spesialpedagoger med ulike fordypninger. Den er lovpålagt, og den enkelte kommune har ansvar for at tjenesten har tilstrekkelig kapasitet og kompetanse.

Flere kommuner har problem med å rekruttere fagpersoner med rett kompetanse til PP-tjenesten. Muligheten for rekruttering avhenger i stor grad av hvilke utdanningstilbudet som finnes i de ulike regioner.

Ved å ta bort muligheten til å ta master i spesialpedagogikk i lærerutdanningene vil kommunene få større problem med å sikre PP-tjenesten tilstrekkelig kompetanse.

Dersom spesialpedagogiske emner forsvinner, vil kompetansebehovet i skolene øke, noe som igjen fører til økt behov for bistand fra PP-tjenesten.

Faglig Råd for PP-tjenesten oppfordrer regjeringen til å gjeninnføre muligheten til å ta spesialpedagogikk som masterfag i grunnskolelærerutdanninga.

FAGLIG RÅD FOR
Pedagogisk Psykologisk Tjeneste

For øvrig mener Faglig råd for PP-tjenesten at det bør utarbeides en nasjonal utviklingsstrategi for PP-tjenesten. Faglig råd for PP-tjenesten viser til Helsedirektoratets Utviklingsstrategi for helsestasjons- og skolehelsetjenesten, og ber om at det utarbeides en tilsvarende utviklingsstrategi for PP-tjenesten.

Vider anmoder vi Regjeringen og Kunnskapsdepartementet om at det utredes behov for et nasjonalt utviklingssenter for PP-tjenesten i tråd med forslaget i NOU 2009:18 Rett til læring.

Med vennlig hilsen
Styret i Faglig råd for PP-tjenesten

Asbjørn Langås
Anne Lium Berger
Frank Olsen
Guro Tendal
Annikken Louise Sunde

Björg Klokk
Merethe Nilsson
Aase Bjørg Aalme
Turid Fauske
Turid Granheim